

TORNYAI GERGELY

A szervezett bűnözés per se inkriminációja az uniós jogharmonizáció tükrében

(KONZULENS: DR. HABIL. KARSAI KRISZTINA)

A '90-es évek végén az Európai Unióban intenzívebbé váltak azok a törekvések, amelyek a transznacionálissá váló és egyre égetőbb társadalmi és kriminális problémát jelentő szervezett bűnözői csoportok elleni közös fellépésre vonatkoztak. Ennek jegyében több fontos dokumentum is született, melyek közül a legújabb és legfontosabb a Tanács 2008. évi szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló kerethatározata. Pályamunkámban e dokumentumok egyes büntető anyagi jogi vonatkozású rendelkezéseit dolgozom fel, abból a célból, hogy rávilágítsak a speciálisan a szervezett bűnözéshez köthető különös részi tényállások kiemelkedő jelentőségére a jelenséggel szembeni büntetőjogi fellépés eszközei között.

A fenti célkitűzéseknek megfelelően, a szervezett bűnözéssel szembeni európai uniós fellépés vázlatos történeti ismertetése után, dolgozatomat az e jelenséggel kapcsolatos fogalmak bemutatásával kezdem. E fejezetben felvetődnek azok a nehézségek, melyekkel az uniós jogharmonizáció előmozdítói szembesültek, amikor a büntetőjogi elvek és a kriminálpolitikai szempontok, valamint az egyes tagállamok egymással szembenálló elvárásai kereszttüzében kellett egy kellően pontos, de mégsem túlzottan részletes általános bűnszervezet fogalmat meghatározniuk.

Ezt követően a szervezett bűnözésre vonatkozó tényállásokat elhelyezem a tárggyal kapcsolatos büntető anyagi jogi fellépés eszköztárában, majd külön tárgyalom a kerethatározatban szereplő két fajta diszpozíciót: a common law jogrendszer hatását tükröző ún. „konspirációt”, valamint a kontinentális hagyományokon alapuló „bűnszervezetben részvételt”. Ez utóbbira úgy tekintek, mint a bűnszervezet tagsági státuszához kötődő tényállásra, s elemzését kiegészítem olyan más bűnszervezeti státuszok (alapító, vezető, szervező, külső támogató) rövid bemutatásával, melyek egyelőre csak javaslat szintjén merültek fel az uniós jogharmonizáció során.

Pályamunkám záró fejezetében azt vizsgálom meg, hogy a jogharmonizációs instrumentumokban megfogalmazott célok milyen eltérő módon teljesíthetőek az előzőekben elemzett tényállások nemzeti jogrendekbe illesztése során. Ennek kapcsán kifejezem azon álláspontomat, mely szerint a magyar jogalkotó látszólag ugyan megfelelt az uniós kívánalmaknak, ám a jelenleg hatályos bűnszervezetekkel kapcsolatos hazai szabályozás, részben a halmazati-elhatárolási ellentmondások, részben a „bűnszervezetben részvétel” tényállásának megszővegezése miatt, nem tükrözi kellően azt a kimagasló társadalmi veszélyt és önálló jogtárgy-sérelmet, mely a szervezett bűnözéssel szembeni fokozott fellépést és annak per se büntetendőségét indokolja. Ezzel összevetve hozom fel az egyébként az uniós jogharmonizációnak is részben mintául szolgáló olasz szabályozás példáját, melyet egy, a szervezett bűnözés jelenségével már régóta és intenzíven szembeszállni kényszerülő ország mutat fel.